

Vestfold og Telemark
FYLKESKOMMUNE

Statlige arbeidsplasser og blålystjenester i Vestfold og Telemark

Utarbeidet av VT+

Januar 2021

Oppsummering

I Vestfold og Telemark er 22 690 personer ansatt i staten per november 2020. De fleste av disse (82 prosent) er ansatt i statlige forvaltningsorganer, men en del er også ansatte i statlig eide selskaper med helt eller delvis statlig eierskap. Totalt finnes det 349 statlige virksomheter i fylket, hvorav 240 er en del av statlig forvaltning og 109 er statlig eide selskaper.

De statlige virksomhetene er i hovedsak konsentrert rundt Grenland og de største Vestfoldbyene.

Det er 18 600 ansatte i statsforvaltningen i Vestfold og Telemark, noe som utgjør ni prosent av fylkets sysselsatte. Dette er den fjerde laveste andelen av landets elleve fylker, to prosentpoeng under landsgjennomsnittet. Regionen ligger på omtrent samme nivå som våre to nabofylker Viken og Agder.

De to helseforetakene fylket, Sykehuset Telemark HF og Sykehuset i Vestfold, er de klart største arbeidsplassene i fylket med til sammen over 9 700 ansatte. Videre er det ca. 4 750 sysselsatte i statlig forvaltning som dekker behovet til innbyggerne i fylket for disse tjenestene.. De største ansattgruppene av disse hører til i Politiet og NAV. Kriminalomsorgen, Bufetat, Skatteetaten, Statens Vegvesen og Statsforvalteren (tidl. Fylkesmannen) er også store statlige arbeidsplasser med fylket som nedslagsfelt i denne sammenhengen.

Universitetet i Sørøst-Norge (USN) er en av fylkets største arbeidsplasser med sine 2 399 ansatte fordelt på fem campuser. USN tilbyr utdanning til folk i og utenfor fylket.

Rundt 1 300 personer jobber i statlige forvaltningsorganer med et nasjonalt nedslagsfelt, og hvor Vestfold og Telemark er valgt som «vertsfylke». 60 prosent av de ansatte i disse virksomhetene jobber i Tønsberg, og de største virksomhetene i fylket med nasjonalt nedslagsfelt er alle lokalisert her: Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (281), HELFO (227), Bufetats administrasjonssenter (138) og NAV Arbeid og ytelser (123).

Det er 31 statlig eide selskaper med til sammen 105 virksomheter i Vestfold og Telemark. Disse sysselsetter nærmere 4 000 personer. 1 470 av disse jobber i deleide aksjeselskaper som Kongsberggruppen, Equinor ASA og Telenor Norge AS. Disse selskapene drives etter markedsmessige prinsipper, og statens begrunnelse for å eie er knyttet til å sikre videreføring av hovedkontorfunksjonen i Norge.

Av selskapene i fylket med staten som eneste eier, er de fleste (og største) selskaper som tilbyr tjenestene primært lokalt, som Vy Buss, Posten og Vinmonopolet. Til sammen 1 420 personer er sysselsatt i denne kategorien. 337 personer er sysselsatt i statlige selskaper med et regionalt eller nasjonalt nedslagsfelt, herunder Postens pakke- og godsterminal i Stokke i Sandefjord, Brings avdelinger i Vestfold og Avinor på Sandefjord flyplass Torp.

I tillegg er 758 ansatte i kraft og energiselskaper som er hel- eller deleid av staten. Disse er i liten grad berørt i denne rapporten, da det i hovedsak dreier seg om å drifte kraftanlegg som i sin natur må ligge i nærheten av kraftkilden.

Innhold

1. Innledning	3
1.1 Lokalisering av statlige arbeidsplasser	3
1.2 Blålysenheter	4
2. Metodisk gjennomføring	5
2.1 Inndeling av statlig virksomhet etter nedslagsfelt	5
2.2 Inndeling av statlige eide selskaper	6
3. Statlige arbeidsplasser	9
3.1 Statlig forvaltning i Vestfold og Telemark	12
3.1.1 Statlig forvaltning – virksomheter med lokalt nedslagsfelt	16
3.1.2 Statlig forvaltning – virksomheter med regionalt nedslagsfelt	18
3.1.3 Statlig forvaltning – virksomheter med nasjonalt nedslagsfelt	19
3.2 Statlig eide aksjeselskaper	19
3.2.1 Statlig eide aksjeselskaper med lokalt nedslagsfelt	22
3.2.2 Statlig eide aksjeselskaper med regionalt nedslagsfelt	23
3.2.3 Statlig eide aksjeselskaper med nasjonalt nedslagsfelt	24
4. Blålystjenestene	26
4.1 Brannvern	26
4.2 Ambulansetjeneste	27
4.3 Politi	28
4.4 Forsvar	28
4.5 Blålysregionen	28
4.6 Regionale fortrinn innen sikkerhet og beredskap	29

1. Innledning

Fylkesrådmannen fikk sommeren 2020 i oppdrag å utarbeide et kunnskapsgrunnlag om verdiskapingen i Vestfold og Telemark. Kunnskapsgrunnlaget skulle også vise oversikt over utbredelsen av statlige arbeidsplasser generelt og utbredelsen av statlige arbeidsplasser for «blålystjenestene» spesielt.

VT+ har, i samarbeid med seksjon for næringsutvikling og entreprenørskap, sommeren 2020 bestilt en rapport av næringsstrukturen i Vestfold og Telemark. Rapporten gir en grunnleggende oversikt over næringsstrukturen i det samlede fylket. Til grunn for bestillingen lå et ønske om at rapporten skulle gi fylkeskommunen og partnerskapet kunnskap som kunne benyttes i arbeidet med smart spesialisering. Samfunnsøkonomisk analyse (SØA) leverte i november 2020 sin rapport Næringsstrukturen i Vestfold og Telemark. Rapporten omhandler det private næringslivet i 11 nærmere definerte verdikjeder.

Oversikten over statlige arbeidsplasser generelt og blålystjenesten spesielt er laget av VT+ og presenteres i denne rapporten. Sammen utgjør disse rapportene et utgangspunkt for fylkeskommunens arbeid med å bygge et bredt og godt kunnskapsgrunnlag om verdiskaping i regionen.

I innledningen gis det en beskrivelse av hvordan statlige arbeidsplasser har gunstige virkninger på stedene de er lokalisert, og en kort oversikt over viktige momenter i lokaliseringspolitikken. I kapittel 2 gir vi en beskrivelse av data og metode og redegjør for inndelingen av virksomhetene etter lokalt, regionalt eller nasjonalt nedslagsfelt, og av selskapene etter graden av politisk kontroll over lokaliseringen. Kapittel 3 gir en beskrivelse av omfang og plassering av statlige virksomheter. Kapittel 4 beskriver omfang og plassering av blålystjenestene i Vestfold og Telemark.

1.1. Lokalisering av statlige arbeidsplasser

Statlige arbeidsplasser bidrar til økonomisk aktivitet i et område ved å tilføre lønnsmidler og investeringer. Statlige arbeidsplasser er stabile arbeidsplasser som i liten grad påvirkes av konjunkturer, og bidrar sånn sett til robuste arbeidsmarkeder. Statlige kompetansearbeidsplasser styrker regionale arbeidsmarkeder og kunnskapsmiljøer og gir bedre rekrutteringsmuligheter for offentlige og private virksomheter og flere karrieremuligheter for arbeidstakere. Dette bidrar til å styrke vekst og verdiskaping.¹

Lokalisering av statlige arbeidsplasser er et distriktspolitisk virkemiddel. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har utviklet retningslinjer for lokaliseringspolitikken med tilhørende veileder. Formålet med lokaliseringspolitikken er å bidra til lokalisering i regionale sentra der virksomheten har størst potensial for å bidra til det lokale tilbudet av arbeidsplasser, både når det

¹ <https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/regional--og-distriktspolitikk/statlig-lokaliseringspolitikk/id2425288/>

gjelder betydningen av arbeidsplassene for regionen og for variasjonen i arbeidsmarkedet som arbeidsplassene kan bidra til.² Stedene må kunne tilfredsstillende behovene til virksomheten som vurderes lokalisert der.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har laget et verktøy³ for å vekte regionene med hensyn til positive virkninger for regionene og med hensyn til virksomhetens behov. Infrastruktur, arbeidsmarked, nærhet til brukerne og antall og utvikling i statlige arbeidsplasser inngår.

I Norge har vi i større grad utnyttet de kompetansemiljøer som finnes rundt i eget land enn våre naboer i Skandinavia, og også statlige arbeidsplasser er spredt rundt om i landet, også sentrale funksjoner. Store, statlige virksomheter har ofte regionskontorer og mange tilsyn/direktorater er lagt til byer utenfor Oslo. Det har i seg selv gitt mange statlige arbeidsplasser utenfor storbyene, men også gjort det lettere å bygge opp kompetansemiljøer over hele landet.⁴

Noen av ringvirkningene av statlige virksomheter for lokalsamfunnet kan anslås og tallfestes, men viktige elementer i en slik analyse vil neppe kunne tallfestes på en meningsfull måte. Slike effekter er likevel ikke fraværende. For eksempel vil nærværet av nasjonal kompetanse på et område, for eksempel sikkerhet og beredskap, gjøre det attraktivt for andre virksomheter og næringer med sammenfallende kompetansebehov og nedslagsfelt å etablere seg.

1.2. Blålysenheter

Begrepet Blålysregionen er en merkevare, utarbeidet etter initiativ fra Larvik kommune og støttet av både Vestfold og Telemark fylkeskommuner. Over tid har lokalisering av politiadministrasjon, fengsel og politihøgskolen vært sentralt i et både politisk og administrativt arbeid overfor sentrale myndigheter. I arbeidet for å påvirke at Politihøgskolens aktivitet i Stavern ble opprettholdt, ble det gjort flere kartlegginger som viser hvor mange offentlige og private aktører innen sikkerhet og beredskap som finnes i Vestfold og Telemark.

² <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/veileder-til-retningslinjer-for-lokalisering-av-statlige-arbeidsplasser-og-statlig-tjenesteproduksjon/id2600910/>

³ <https://www.regjeringen.no/contentassets/e47fd23f63604d82a2705322b94adb36/poeng--og-vektssystem.xlsx>

⁴ Meld. St. 5 (2019–2020) Distriktsmeldingen, kap. 9.5

2. Metodisk gjennomføring

Denne rapporten er i hovedsak utarbeidet på bakgrunn av data hentet fra Enhetsregisteret, en nasjonal felleskomponent som samler inn, tar vare på og tilgjengeliggjør grunndata om virksomheter. Informasjon er hentet ved hjelp av databasespørringer mot registerets «Åpne data» gjennom deres egen API, og hentet inn i statistikkprogrammet «R» for videre bearbeidelse. Visualisering av resultater fra Enhetsregisteret er gjort i «Microsoft Power BI». Oppslaget (spørringen) i Enhetsregisteret ble gjort 3. desember 2020, og ble filtrert på «institusjonell sektorkode» 6100 (Statsforvaltningen), 1120 (Statlig eide aksjeselskaper), 1110 (Statens forretningsdrift) og 3900 (Statlige låneinstitutter). Resultatet inneholder informasjon om antall ansatte, lokalisering, næringsgruppe (NACE-kode) osv.

Enhetsregisteret inneholder informasjon om både *hovedenheter* og *underenheter*. En hovedenhet er et samlebegrep for selskap, foreninger, personer og annet som er registrert i Enhetsregisteret, mens en underenhet representerer den aktiviteten hovedenheten driver. Alle hovedenheter skal ha minst én underenhet registrert. Hver hoved- og underenhet er tildelt et unikt ni-sifret organisasjonsnummer. I det følgende beskrives statlige arbeidsplasser i Vestfold og Telemark basert på data hentet ut av Enhetsregisteret. Analysen er basert på underenheter dersom ikke annet er oppgitt. En underenhet omtales i teksten som en *virksomhet*.

Vi har også hentet en oversikt over alle virksomheter med NACE-koder innen ambulansetjenester, politi, brannvern og forsvar – blålystjenestene. Vi har ikke gjort noen ytterlige analyser som skiller mellom fast ansatte, deltidsansatte og tilkallingsvikarer, eller skilt mellom operativ og administrativt personell. For disse virksomheten er det derfor kun lokaliseringen som er beskrevet.

2.1. Inndeling av statlig virksomhet etter nedslagsfelt

Vi har delt de statlige arbeidsplassene i tre grupper etter hvilket nedslagsfelt de har: lokalt, regionalt eller nasjonalt. Formålet er å skille mellom statlig virksomhet som i prinsippet kan flyttes mellom fylker og virksomheter som finnes i relativt likt monn i alle fylker.

Lokale statlige arbeidsplasser omfatter statlige virksomheter som finnes i alle fylker og som primært dekker behovene til fylkets egen befolkning. Dette omfatter sykehusene, NAV-kontorene, Vinmonopolet, Statsforvalteren osv.

Regionale statlige arbeidsplasser finnes i alle landsdelene og har for eksempel Sørøst-Norge som nedslagsfelt. Statlige regionkontorer og virksomheter som utfører tjenester det regionale helseforetaket regnes til denne gruppen. Også høyskoler og universiteter regnes i denne analysen til regionale statlige arbeidsplasser.

Nasjonale statlige arbeidsplasser omfatter statlige virksomheter med hele landet som nedslagsfelt.

Nasjonale statlige virksomheter som er etablert i Vestfold og Telemark, har blitt det i konkurranse med andre mulige lokasjoner i hele landet, som for eksempel Direktoratet for sikkerhet og beredskap i Tønsberg og Dagligvaretilsynet som etableres i Porsgrunn i 2021. Kategorien statlige virksomheter som vi har kalt nasjonale har en sentral funksjon i landets administrasjon, og de siste årene har retningslinjene for lokalisering av statlige virksomheter lagt vekt på at statlige virksomheter ved etablering eller omplassering skal legges utenfor hovedstadsområdet. Kommuner og regioner konkurrerer om å få virksomhetene lokalisert hos seg.

På den andre siden av skalaen har vi statlige virksomheter som finnes i alle landets fylker, og som er en funksjon av befolkningens behov. Vi kaller dem lokale, men tjenestene kan være rettet mot enten hele fylket, som Statsforvalteren (tidl. *Fylkesmannen*), eller mot befolkningen lokalt, som NAV og Vinmonopolet.

Vi har også en mellomkategori for statlige funksjoner som finnes i alle landsdeler, men ikke i alle fylker. Vi kaller dem regionale, og dette omfatter typisk regionskontorer som Konfliktrådet Sør-Øst og Bufetat regionkontor Sør. I denne gruppen kommer også USN og en del statlige selskaper med viktige funksjoner i fylket. Slike regionskontorer kunne vært plassert i andre fylker i samme landsdel.

2.2. Inndeling av statlige eide selskaper

En del av statens virksomhet er organisert som selskaper. Meld. St. 8 (2019–2020) *Statens direkte eierskap i selskaper — Bærekraftig verdiskaping* (eierskapsmeldingen) skiller mellom selskap som primært opererer i konkurranse med andre og opptrer som kommersielle aktører på den ene siden og på den andre siden selskaper som er redskaper for staten i sektorpolitikken. Dette skillet er vesentlig for hvordan staten utøver sitt eierskap, og for hva som er formålet med eierskapet. I denne sammenhengen har det betydning for i hvilken grad det kan legges distriktpolitiske hensyn til grunn ved lokalisering av virksomhetene.

Enhetsregisteret kategoriserer helseforetakene til statsforvaltningen i sin kategorisering, og vi har fulgt denne i beskrivelsene under.

Selskaper som primært opererer i konkurranse med andre

Statlige selskaper som primært opererer i konkurranse med andre, fungerer på mange måter likt som private selskaper, og statens rolle som eier går ut på å utfordre og stimulere selskapet til å jobbe effektivt for å maksimere avkastningen på lang sikt. Når staten eier slike selskaper foreligger det bestemte begrunnelser for det. Disse begrunnelsene har gjerne med ulike former for markedssvikt å gjøre, det vil si at vi ikke kan vente at private markedsaktører vil foreta valg for virksomheten som er de beste for samfunnet som helhet. For flere av virksomhetene dreier eierskapet seg om å sikre lokalisering av hovedkontor i Norge, med de fordeler dette medfører for landet. I andre tilfeller kan det dreie seg om fellesgoder som sikkerhet og beredskap, eller naturlige monopoler som jernbanen og strømmettet, jf. Tabell 1.

Tabell 1 Begrunnelser for statlig eierskap av konkurranseutsatt virksomhet

Begrunnelser	Eksempel
Ringvirkninger av lokalisering av hovedkontor	Equinor, Telenor
Samfunnssikkerhet og beredskap	Kongsberggruppen, Nammo
Markedssvikt i deler av kapitalmarkedet	Investinor, Nysnø klimainvesteringer
Tidligere naturlige monopoler	Vy-gruppen, Telenor
Naturressurser og grunnrente	Statkraft

Kilde: Meld. St. 8 (2019–2020) *Statens direkte eierskap i selskaper — Bærekraftig verdiskaping (eierskapsmeldingen)*.

I selskapene som utelukkende har som målsetting å gi høyest mulig avkastning, er staten i mange tilfeller deleier og kontrollen med selskapene begrenset. Spørsmål om for eksempel lokalisering vil være overlatt til selskapenes styre og markedsmessige vurderinger. Arbeid for å sikre plassering av disse i Vestfold og Telemark skiller seg i liten grad fra arbeidet med å legge til rette for næringslivet generelt. Både Telenor og Equinor har relativt store avdelinger i Grenland.

Statlig eide selskaper som opererer i konkurranse med andre skal først og fremst sikre langsiktig avkastning og er i liten grad gjenstand for distriktpolitiske hensyn. Eierskapet forvaltes av eierskapsavdelingen i Nærings- og fiskeridepartementet.

Organisering av statens oppgaveløsning i selskaper

Andre selskaper eid av staten utfører oppgaver på vegne av staten, og organiseringen av virksomheten i selskap er et primært et ønske om å effektivisere virksomheten. Mange av selskapene i denne kategorien var tidligere statlige forvaltningsorganer. Selskapene i denne kategorien har som mål å løse sektorpolitiske mål mest mulig effektivt, og virksomheten opererer primært ikke i konkurranse med andre. Avinor, Bane Nor, Gassnova, NRK, Nye veier, de regionale

helseforetakene, Siva, Posten og Vinmonopolet er eksempler på selskaper i denne kategorien. Disse selskapene er som regel eid av sektordepartementet.

Distriktsmeldingen peker på to slike selskaper som har blitt plassert utenfor hovedstadsområdet, noe som indikerer at her kan også distriktpolitiske hensyn påvirke lokaliseringen: Nye Veier AS og Sykehusbygg HF.

Se vedlegg 1 for en fullstendig liste over virksomhetene og kategoriene. Statistikken om statlige arbeidsplasser som rapporten baserer seg på, er tilgjengelig i en interaktiv løsning på [vtfk.no](https://www.vtfk.no)⁵.

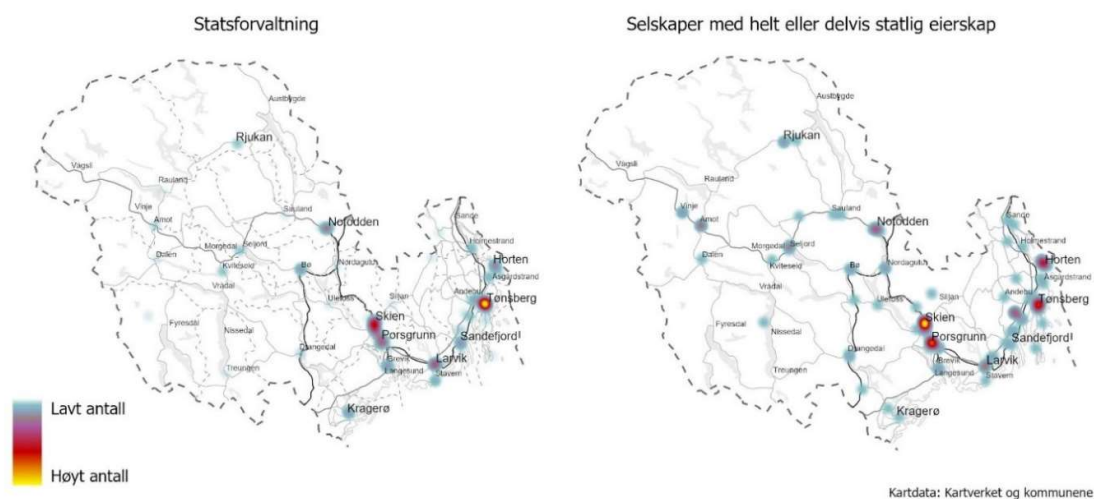
⁵ <https://www.vtfk.no/meny/om-regionen/dybderapporter/statlige-arbeidsplasser/>

3. Statlige arbeidsplasser

I Vestfold og Telemark er 22 690 personer ansatt i staten per november 2020. De fleste av disse (82 prosent) er ansatt i statlig forvaltning, men en del er også ansatte i aksjeselskaper med helt eller delvis statlig eierskap. Totalt finnes det 349 statlige virksomheter, hvorav 240 er en del av forvaltningen og 109 er statlig eide selskaper. Statsforetak som Gassnova og helseforetakene regnes her til statlig forvaltning.

De statlige virksomhetene er i hovedsak konsentrert rundt Grenland og de største Vestfoldbyene. Selskaper med helt eller delvis statlig eierskap er i større grad enn statsforvaltningen representert også i de indre delene av fylket, jf. figur 1. Dette skyldes primært at staten helt eller delvis eier selskaper knyttet til kraftindustrien i fylket.

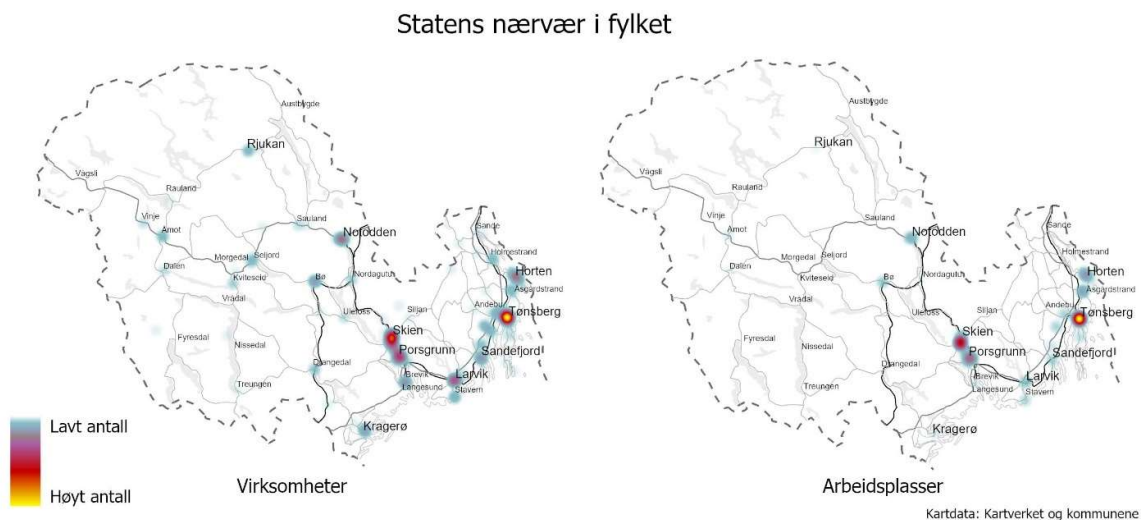
Figur 1 Lokalisering av statsforvaltning og selskaper med helt eller delvis statlig eierskap. Fargeintensiteten indikerer antallet virksomheter på samme sted.

Kilde: VT+, Enhetsregisteret

Kartet viser også at mens staten er representert med flest forvaltningsorganer i Tønsberg (kartet til venstre), er Skien byen med flest statlige selskaper med sine 16 selskaper og i alt nesten 750 ansatte (kartet til høyre).

Figur 2 Statens nærvær i Vestfold og Telemark. Fargeintensiteten indikerer antall virksomheter, både selskaper og forvaltningsorganer, og antall arbeidsplasser på samme sted.

Kilde: VT+, Enhetsregisteret.

Figur 2 viser fordelingen av alle slags statlige virksomheter (til venstre) og statlige ansatte (til høyre). Figuren viser at nærværet i form av virksomheter er mer spredt i fylket, mens summen av ansatte i statlige virksomheter er høyere i Grenland og Tønsberg enn ellers i fylket.

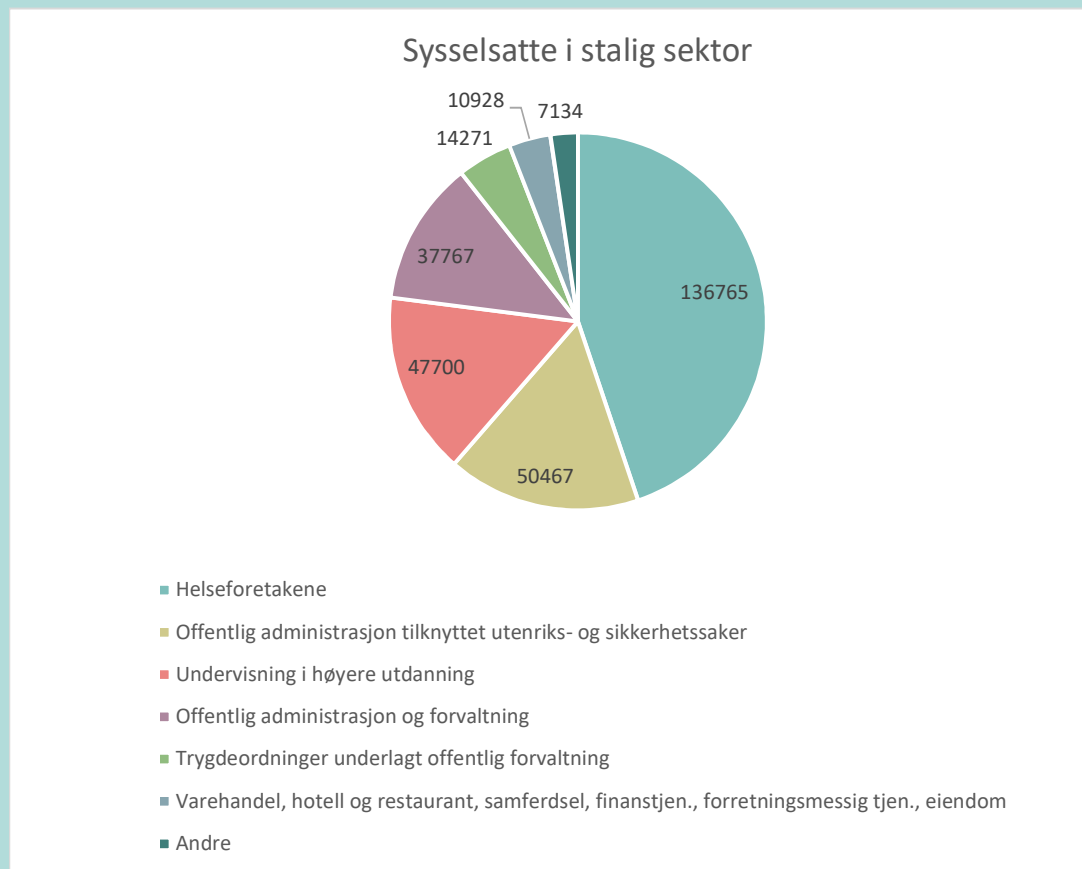
Statsforvaltningen omfatter statlig tjenesteyting i sentralforvaltningen som departementer, direktorater og en rekke ulike statlige forvaltningsorganer som ulike tilsyn, SSB, Statsforvalteren osv. Disse er alle underlagt departemental kontroll, og rapporterer til departementet. De får sitt budsjett bestemt av Stortinget i det årlige statsbudsjettet.

Det er 305 000 sysselsatte i statsforvaltningen. Det utgjør 11 prosent av de 2,7 millioner sysselsatte i Norge. Av disse jobber 137 000 eller 45 prosent i helseforetakene.

Offentlig ansatte tilknyttet utenriks- og sikkerhetssaker, herunder forsvaret, politiet og fengselsvesenet, utgjør 17 prosent av de sysselsatte i staten.

I tillegg utgjør høyskole- og universitetssektoren (16 prosent) og forvaltning av trygdeordninger, herunder NAV, (12 prosent) store statlige arbeidsplasser.

I denne analysen inkluderer vi helseforetakene i beskrivelsen av statlig forvaltning. Staten eier og oppnevner styrer til fire regionale helseforetak. Disse eier og oppnevner styrene i helseforetakene som leverer spesialisthelsetjenestene til befolkningen i sine sykehus og behandlingssteder.

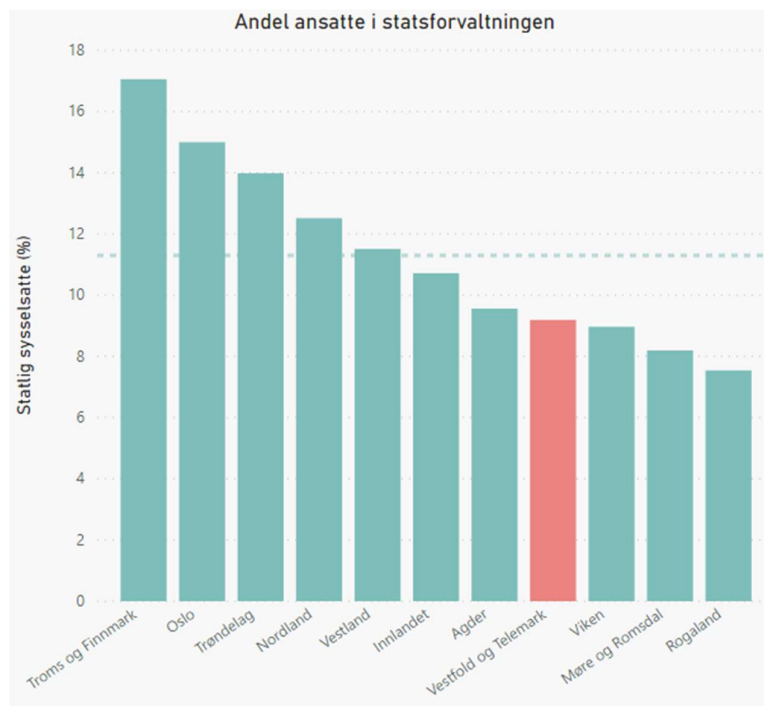

Kilde: SSB tabell 12629

3.1. Statlig forvaltning i Vestfold og Telemark

Statsforvaltningen omfatter underenheter av departementer og direktorater og statsforetak.⁶ Det er 18 600 ansatte i statsforvaltningen i Vestfold og Telemark noe som utgjør ni prosent av fylkets sysselsatte. Dette er den fjerde laveste andelen av landets elleve fylker, to prosentpoeng under landsgjennomsnittet, jf. figur 3. Regionen ligger på omtrent samme nivå som våre to nabofylker Viken og Agder.

Figur 3 Andel ansatte i statsforvaltningen per fylke

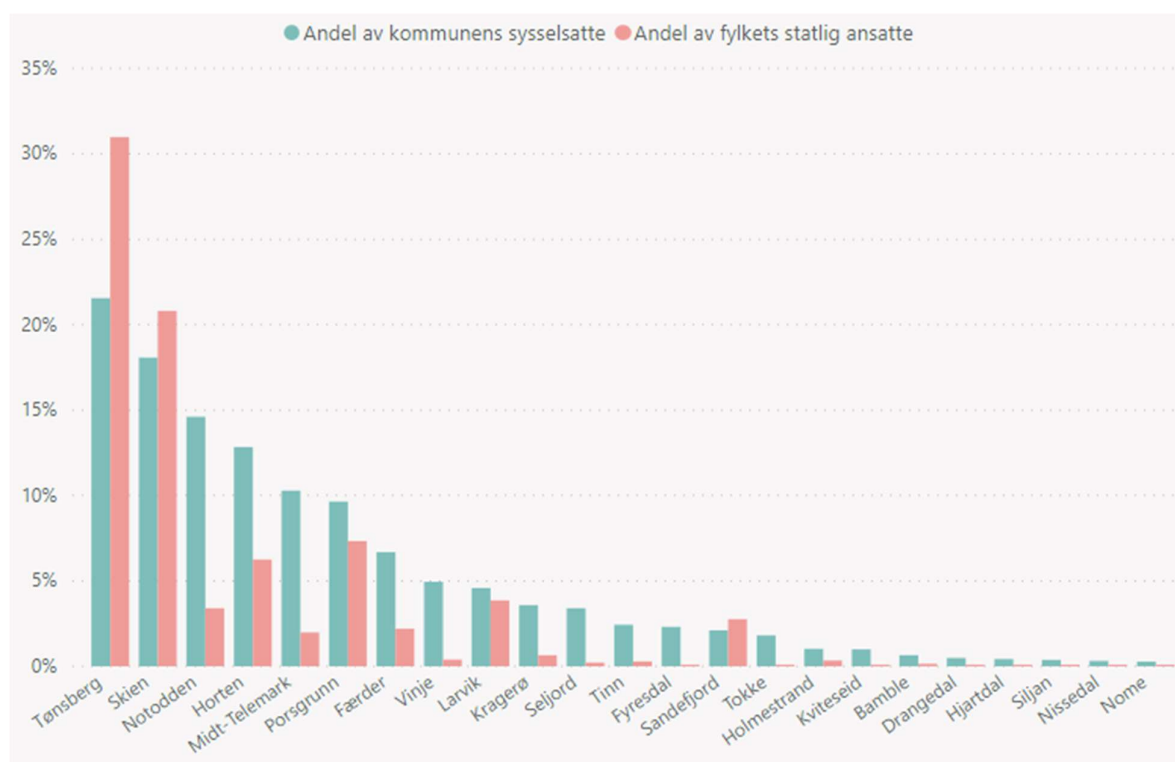

Kilde: Enhetsregisteret, SSB tabell 07979

Over 50 prosent av alle fylkets statlig ansatte arbeider i statsforvaltningen i Tønsberg eller Skien, mens rundt 14 prosent arbeider i Porsgrunn eller Horten, jf. figur 4, røde stolper. Disse fire, samt Notodden og Midt-Telemark, er også kommunene hvor det jobber flest i statsforvaltningen sett opp imot totalt antall sysselsatte i kommunen (grønne stolper). I Tønsberg er mer enn hver femte arbeidstaker sysselsatt i statsforvaltningen. Skien, Notodden, Horten og Midt-Telemark har alle mer enn 10 prosent ansatte i statsforvaltningen.

⁶ Statlige eide aksjeselskaper behandles nedenfor.

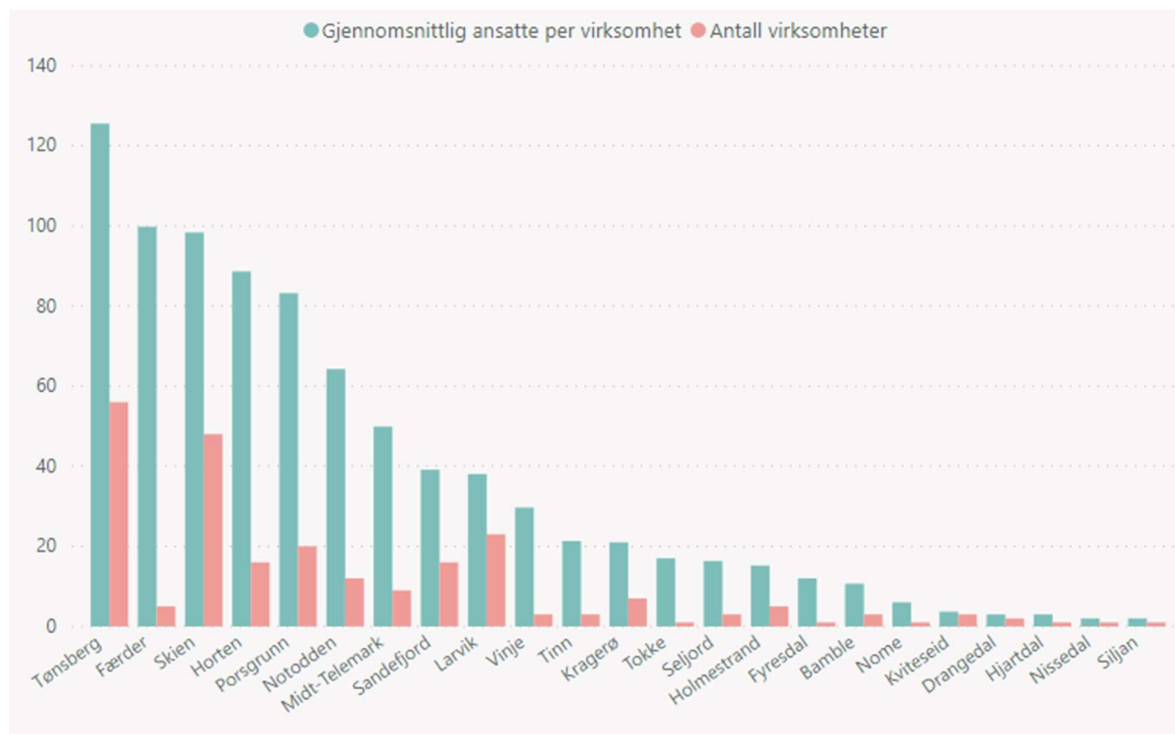
Figur 4 Ansatte i statsforvaltningen per kommune. Andel av kommunens sysselsatte og andel av fylkets statlige ansatte.

Kilde: Enhetsregisteret, SSB tabell 07979

Flertallet av virksomhetene i statsforvaltningen ligger i Grenland og Vestfoldbyene (figur 5, røde stolper). Tønsberg og Skien skiller seg ut med over dobbelt så mange virksomheter hver som noen andre kommuner. Gjennomsnittlig størrelse på virksomhetene (målt i antall ansatte) er noe jevnere fordelt, og både Tønsberg, Færder, Skien, Horten og Porsgrunn har i snitt mer enn 80 ansatte per virksomhet (grønne stolper). Tønsberg har både flere og større virksomheter i statsforvaltningen enn noen annen kommune.

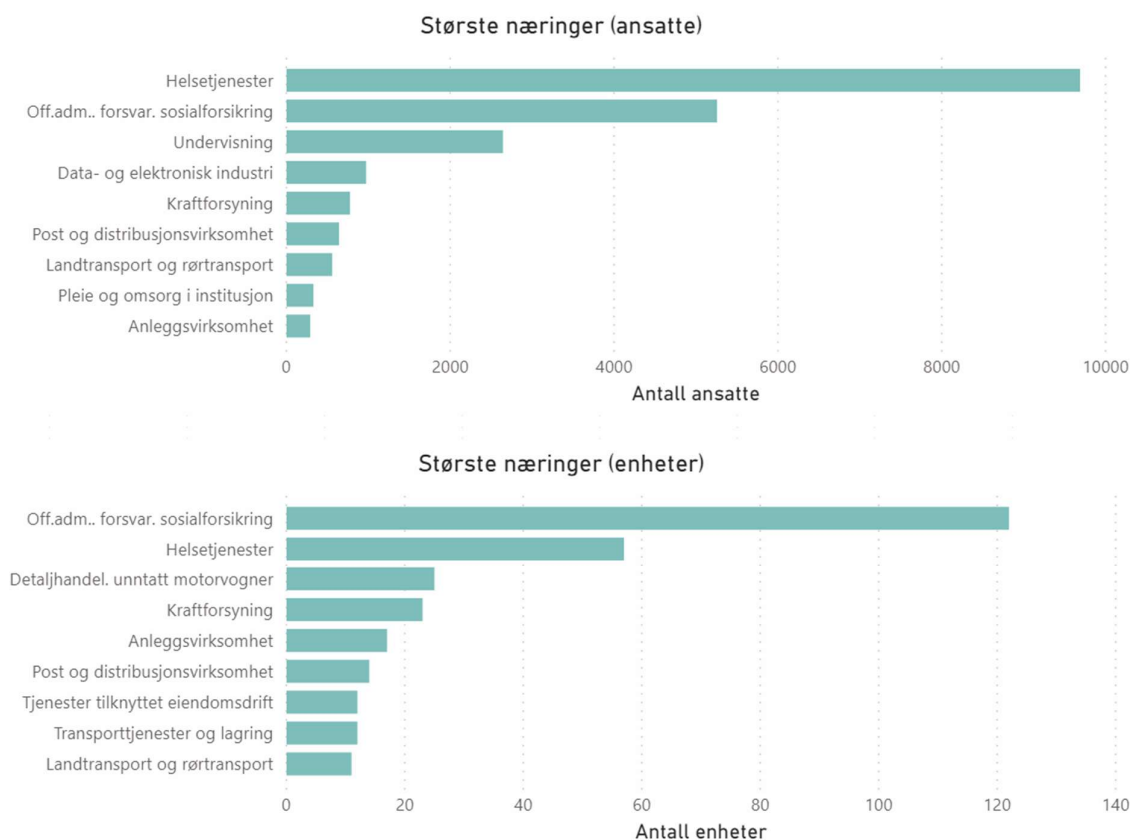
Figur 5 Virksomheter i statsforvaltningen. Antall virksomheter og ansatte per virksomhet.

Kilde: Enhetsregisteret.

Hver statlig virksomhet kan kategoriseres i en næring. I Vestfold og Telemark jobber nesten 10 000 statlig ansatte innenfor *Helsetjenester*, fulgt av *Offentlig administrasjon, forsvar og sosialforsikring* (ca. 5 200 ansatte) og *Undervisning* (ca. 2 600 ansatte), jf. figur 6. *Offentlig administrasjon mv.* og *Helsetjenester* er også de klart største næringene mht. antall virksomheter.

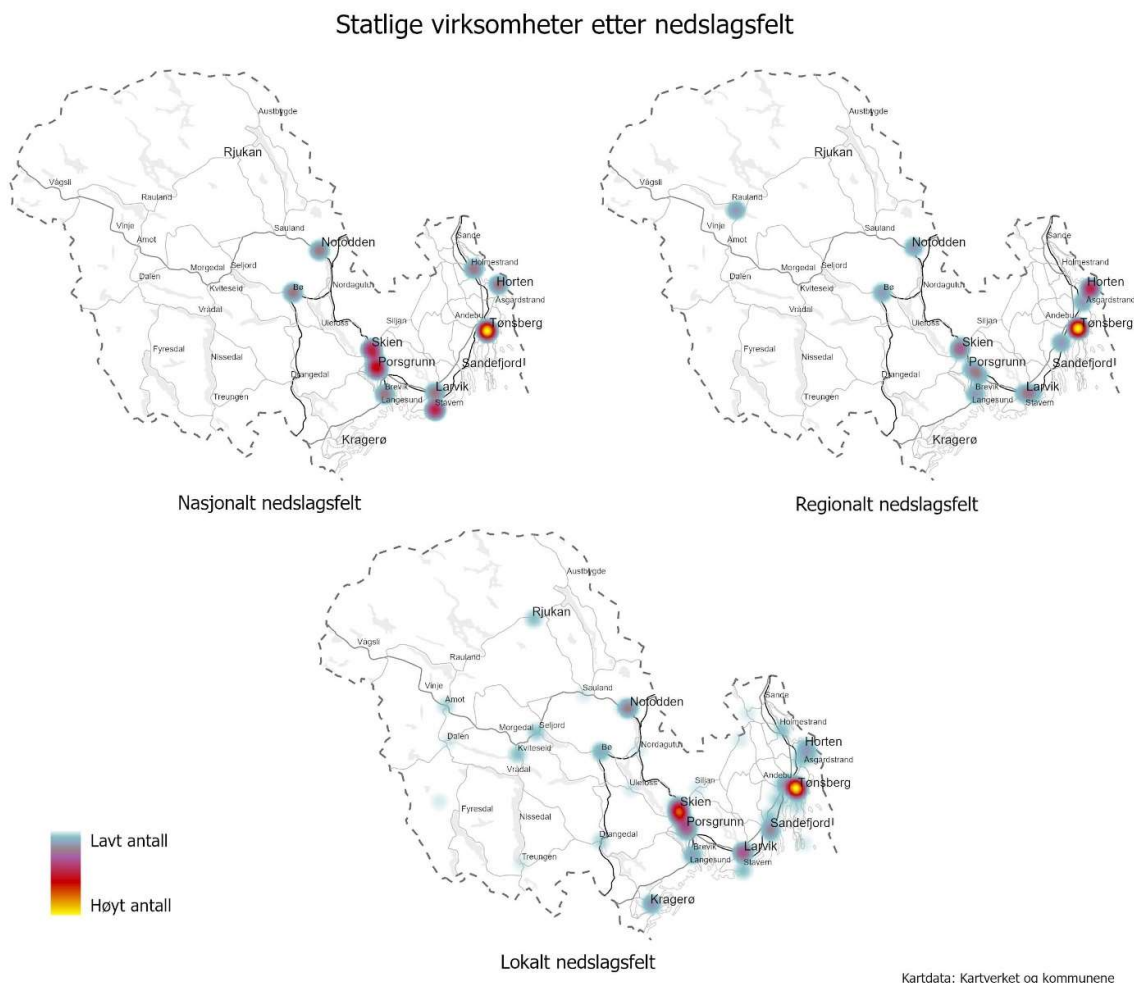
Figur 6 De største bransjene i statsforvaltningen i Vestfold og Telemark.

Kilde: Enhetsregisteret

77 prosent av de ansatte i statsforvaltningen arbeider i det vi kaller lokal sektor, det vil si at de utfører tjenester som primært mottas i fylket, og hvor vi antar at omfanget av tjenestetilbudet er relativt likt over hele landet. 2 900 personer, 16 prosent, jobber med tjenester som har et nedslagsfelt i hele regionen, mens 7 prosent, litt over 1 300 personer, jobber med landsomfattende, statlige oppgaver. Virksomhetene i lokal sektor har som ventet størst geografisk spredning i fylket, jf. figur 7.

Figur 7 Lokalisering av statlige virksomheter etter nasjonalt, regionalt og lokalt nedslagsfelt. Fargeintensiteten indikerer antall virksomheter på samme sted.

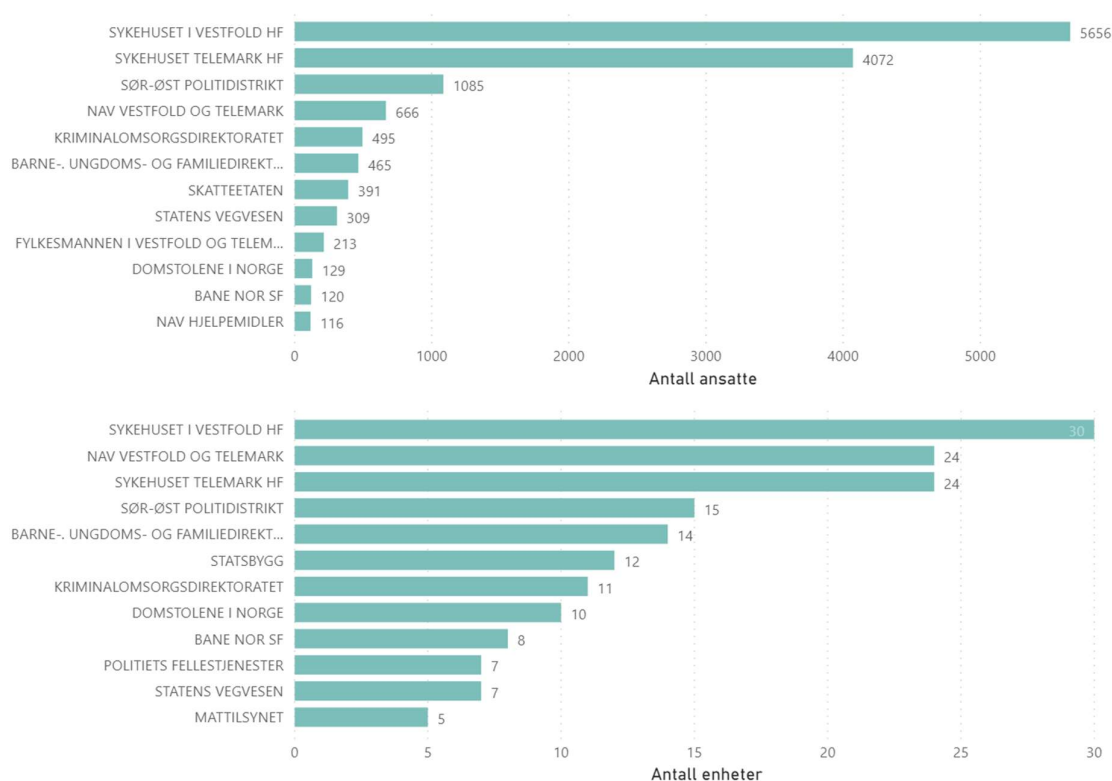
Kilde: VT+, Enhetsregisteret

3.1.1. Statlig forvaltning – virksomheter med lokalt nedslagsfelt

Lokale statlige arbeidsplasser retter sine tjenester primært mot fylkets befolkning.

De to helseforetakene fylket, Sykehuset Telemark HF og Sykehuset i Vestfold er de klart største arbeidsplassene i fylket med til sammen over 9 700 ansatte, jf. Figur 8. Disse utgjør to tredeler av de lokale statlige arbeidsplassene. Resten utgjør ca. 4 750 sysselsatte, hvorav de største ansattgruppene hører til i Politiet og NAV. Kriminalomsorgen, Bufetat, Skatteetaten, Statens Vegvesen og Statsforvalteren er også store statlige arbeidsplasser med fylket som nedslagsfelt i denne sammenhengen.

Figur 8 Største statlige virksomheter med lokalt nedslagsfelt. Ansatte og antall virksomheter.

Kilde: VT+, Enhetsregisteret

De lokale statlige arbeidsplassene er spredt over hele fylket. Fordelingen av statlige arbeidsplasser i kommunene reflekterer i stor grad lokaliseringen av sykehusene, siden disse er så store i forhold til annen statlig virksomhet. Sykehuset Telemark HF sin avdeling i Notodden har ca. 450 arbeidsplasser, og 9 prosent av kommunens sysselsatte jobber her. Bare Skien og Tønsberg har en høyere andel av sine ansatte i statlig sektor, jf. figur 4, og her er også sykehusene lokalisert med sine største avdelinger.

Etter sykehusene er politiet og NAV de største store statlige arbeidsplassene i fylket. De leverer også tjenester til befolkningen og er tilstede i flere kommuner i fylket. Politiet er tilstede i 15 kommuner i fylket med til sammen 1 100 ansatte. NAV Vestfold og Telemark har knapt 670 ansatte i 18 kommuner. Både NAV og politiet er i tillegg tilstede i fylket med funksjoner med regionalt eller nasjonalt nedslagsfelt.

Staten har også ansvaret for kriminalomsorgen. Det er ni fengsler i fylket, og åtte av dem er lokalisert i kystkommunene. Arendal fengsel har en avdeling i Fyresdal og det er en avdeling av Telemark fengsel i Kragerø. Ellers er arbeidsplassene i denne sektoren lokalisert i Vestfold og Grenland.

Også Bufetat er representert med et relativt stort antall ansatte om man ser bort fra sykehusene. 239 ansatte spredt over 16 virksomheter i 6 kommuner: Horten, Tønsberg, Sandefjord, Larvik, Skien og Vinje.

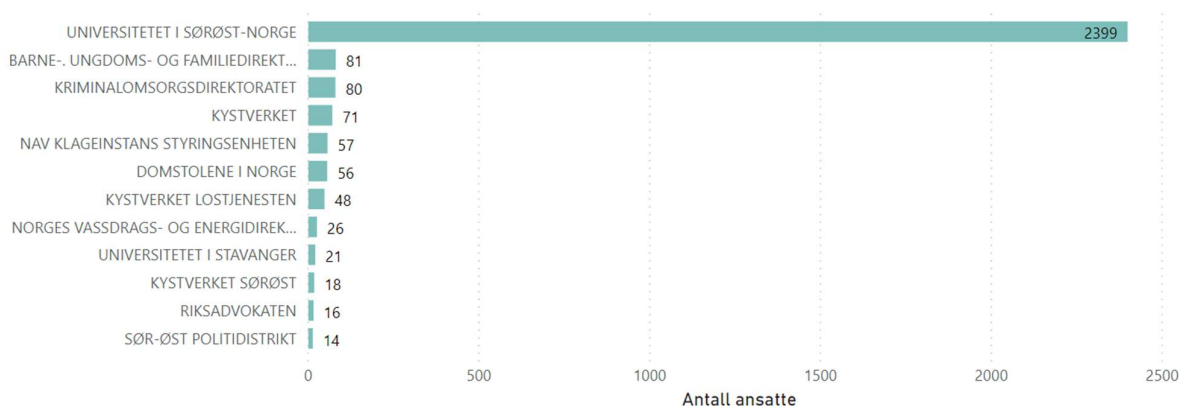
Statens Vegvesen har om lag 70 trafikkstasjoner i landet og fem⁷ av dem er i Vestfold og Telemark. Det er litt over 300 ansatte i vegvesenet i fylket. Trafikkstasjonen gjennomfører teoriprøver og oppkjøring for førerkort, kjøretøykontroller og tjenester knyttet til bilskilt.

Statsforvalteren og Skatteetaten er andre store statlige forvaltningsvirksomheter som finnes i alle fylker, og som er lokalisert i fylkeshovedstedene rundt omkring. I Vestfold og Telemark er det ca. 210 ansatte hos Statsforvalteren, 70 i Skien og 140 i Tønsberg. Skatteetaten har til sammen 391 ansatte, de fleste i Tønsberg og Skien, men også Sandefjord og Midt-Telemark har sine avdelinger med til sammen nesten 80 ansatte.

3.1.2. Statlig forvaltning – virksomheter med regionalt nedslagsfelt

Kategorien vi har kalt regionale statlige arbeidsplasser omfatter virksomheter vi ikke forventer å finne i alle fylker, eller som også retter sitt tilbud til befolkningen utenfor fylket. Denne kategorien domineres av Universitetet i Sørøst-Norge (USN)⁸ som med sine 2399 ansatte fordelt på fem campuser utgjør 82 prosent av alle regionale statlige arbeidsplasser, jf. figur 9. Resten av de regionale arbeidsplassene omfatter 14 virksomheter på flere sektorer.

Figur 9 Antall ansatte i statlig virksomheter med regionalt nedslagsfelt. Per virksomhet.

Kilde: VT+, Enhetsregisteret

USN, med sine fem campuser er den tredje største statlige virksomheten i regionen etter sykehusene. Porsgrunn og Horten er de største avdelingene med rundt 900 ansatte hver. Midt-Telemark, Notodden og Rauland har hhv. ca. 330, 220 og 30 ansatte. I tillegg til å huse mange ansatte, bidrar til sammen mer enn 12 000 studenter til verdiskapingen i disse kommunene.

⁷ Virksomheten på Notodden betjener også trafikkstasjonen på Rjukan. De øvrige ligger i Skien, Larvik og Tønsberg.

⁸ USN er kategorisert som semibasis-næring i SØAs analyse av verdikjeder. Selv om det kan diskuteres om det hører hjemme lokalt, har vi likevel valgt å opprettholde denne kategorien.

Utenom universitetet er det regionskontorer av store etater som er de største virksomhetene. Bufetat region sør, Kriminalomsorgen region sør og Kystverkets avdeling i Horten er blant de større statlige virksomhetene med regionalt nedslagsfelt. Disse tre sysselsetter til sammen i overkant av 230 personer.

3.1.3. Statlig forvaltning – virksomheter med nasjonalt nedslagsfelt

Virksomheter i denne kategorien har en funksjon med nasjonalt nedslagsfelt og har Vestfold og Telemark som vertsfylke. Rundt 1 300 personer, eller 7 prosent av de tilsatte i statsforvaltningen i fylket, arbeider for i slike virksomheter i fylket vårt. Det viser at det statlige nærværet i fylket primært dreier seg om å løse statlige oppgaver overfor befolkningen i fylket.

De største virksomhetene i fylket med nasjonalt nedslagsfelt er alle lokalisert i Tønsberg: Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) (281), HELFO (227), Bufetats administrasjonssenter (138) og NAV Arbeid og ytelser (123). I tillegg er Valgdirektoratet med sine 26 ansatte lokalisert i Tønsberg. Dette gjør Tønsberg til den klart største byen for statlig virksomhet i fylket.

I Skien finner vi en annen av NAVs avdeling for arbeid og ytelser, med 99 ansatte. I tillegg er Pasientreiser HF med 89 ansatte og Forbrukerrådet med 26 ansatte lokalisert i byen.

Vestfold og Telemark er også vertskap for Forsvarets forskningsinstitutt (Horten), Politihøgskolen (Larvik), Gassnova SF (Porsgrunn), Statped (Holmestrand) og Utrykningspolitiets hovedkontor (Larvik).

3.2. Statlig eide aksjeselskaper

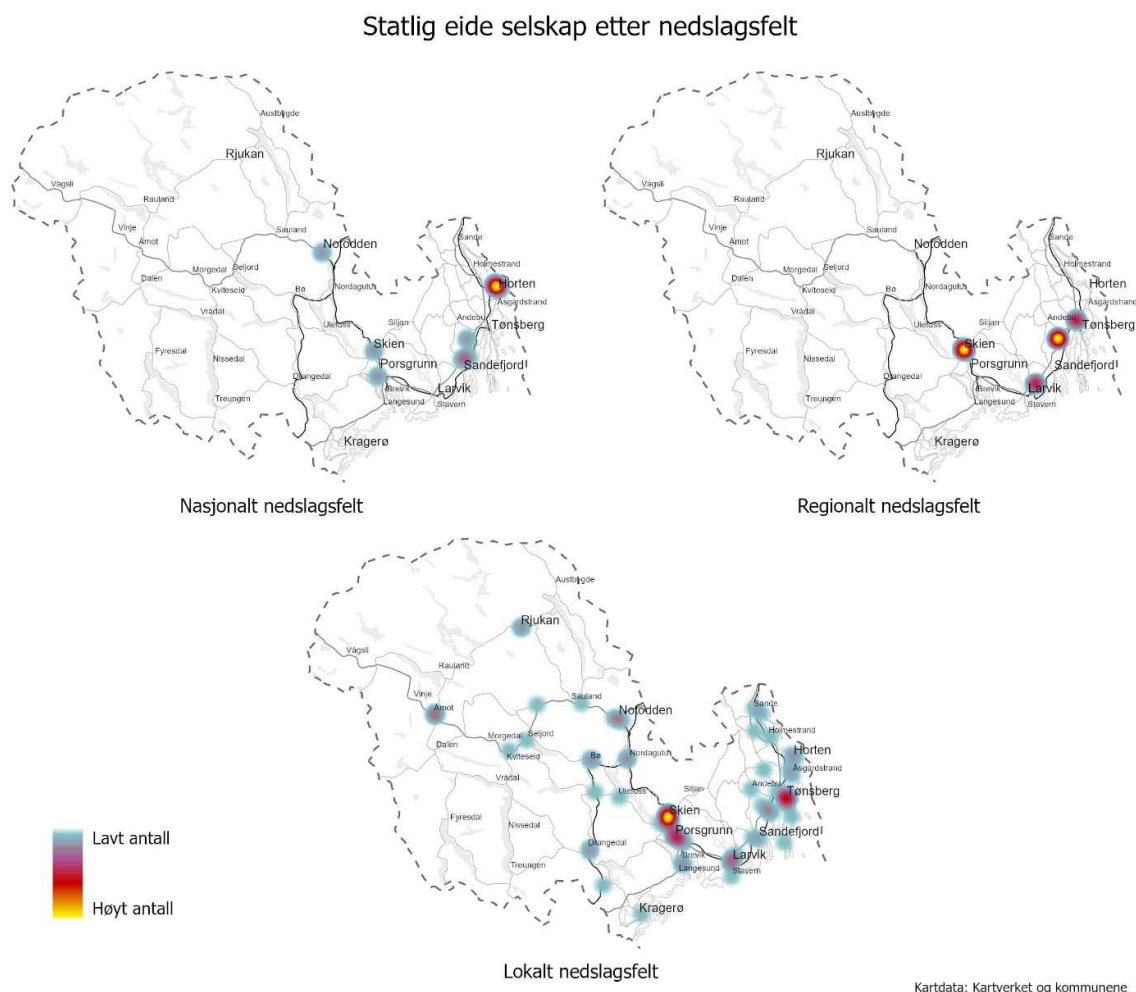
I Vestfold og Telemark er det 31 statlig eide aksjeselskaper, hvor graden av eierskap varierer fra selskap til selskap. Hver av aksjeselskapene har én eller flere virksomheter i fylket, til sammen 105. Disse sysselsetter nærmere 4 000 personer, eller 18 prosent av fylkets statlig ansatte. I analysen er også disse selskapene inndelt etter om de betjener befolkningen der de er lokalisert (lokalt nedslagsfelt), en landsdel (regionalt nedslagsfelt) eller om de tilbyr sine produkter på et nasjonalt eller internasjonalt marked (nasjonalt nedslagsfelt). Figur 10 viser hvor de ulike typene virksomheter er lokalisert i fylket.

I selskaper hvor staten kun er deleier begrenser den statlige eierskapsutøvelsen seg gjerne til å sikre nasjonal lokalisering av hovedkontor, og ellers drives selskapene rent forretningsmessig. Staten er deleier i ni aksjeselskaper i Vestfold og Telemark, og er hovedaksjonær i sju av disse. Staten eier to tredjedeler av aksjene i Equinor ASA, og like over halvparten i Telenor Norge AS, Telenor Norge Real Estate AS og de fire selskapene i Kongsberg Gruppen ASA som er lokalisert i Vestfold og Telemark. Disse aksjeselskapene har alle hovedkontorer i Norge. Virksomhetene i de statlig *deleide* aksjeselskapene sysselsetter 1470 personer i Vestfold og Telemark.

Andre selskaper er i større grad under statlig kontroll, og spørsmålet om lokalisering kan i større grad diskuteres politisk. Eksempler er Vinmonopolets utsalgssteder og Nye Veier, begge heleid av

staten. Mesta AS er eneste statlige aksjeselskap i fylket med avkastning som hovedmål. Andre selskaper, som Posten Norge AS, har som hovedfunksjon å utføre statens politikk på sine områder.

Figur 10 Lokalisering av selskap helt eller delvis eid av staten etter nasjonalt, regionalt og lokalt nedslagsfelt. Fargeintensiteten indikerer antall virksomheter på samme sted..

Kilde: VT+, Enhetsregisteret

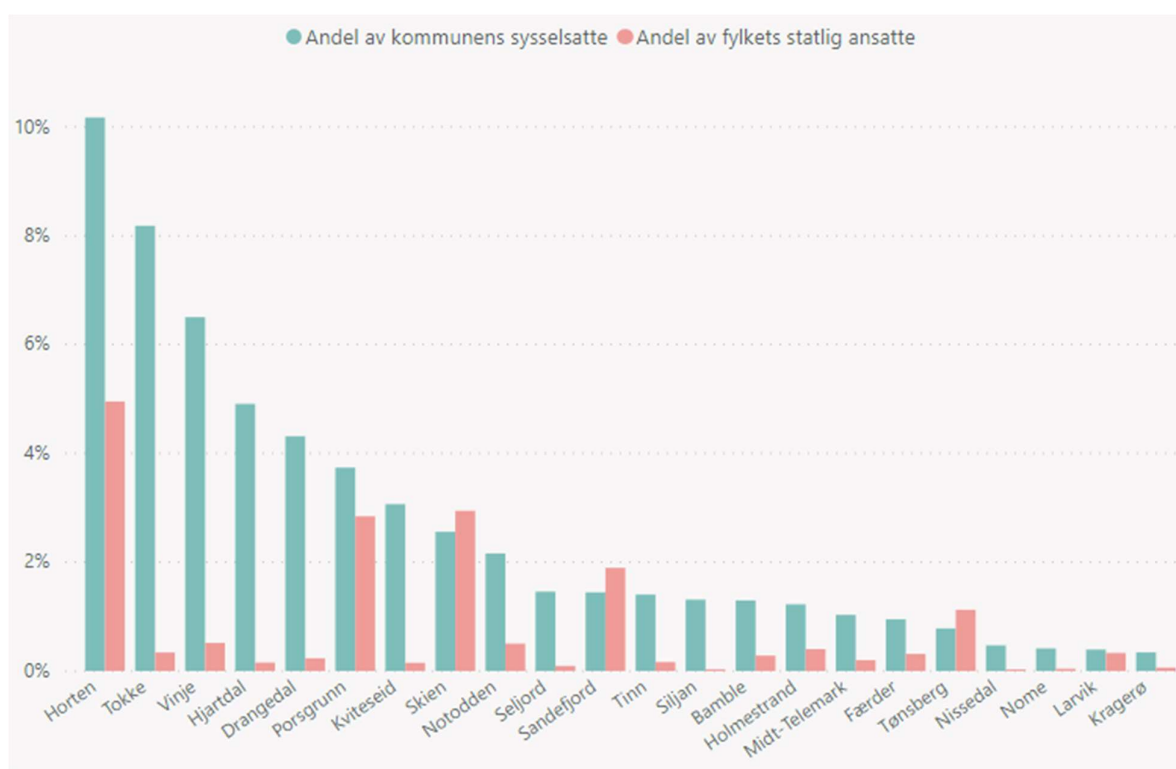
I tillegg er staten deleier i Skagerak Energi gjennom Statkraft, som igjen eier flere energiselskaper i Skagerakkonsernet. Her er også Skien, Porsgrunn og Bamble kommuner medeiere. Disse selskapene er ikke inkludert i gjennomgangen nedenfor, da de på den ene siden leverer strøm nasjonalt og internasjonalt, men på den annen side naturlig ligger ved kraftkilden og i nærheten, og dermed ikke kan lokaliseres andre steder. 758 personer er ansatt i virksomheter innen kraftproduksjon, hovedsakelig i Skagerak, Statnett og Statkraft.

De største arbeidsmarkedene for statlige aksjeselskaper er kommunene Horten, Skien, Porsgrunn, Sandefjord og Tønsberg (figur 11, røde stolper). I disse fem kommunene arbeider totalt 79 prosent

av alle fylkets ansatte innen statlige aksjeselskaper, noe som tilsvarer 14 prosent av alle fylkets statlig ansatte som helhet.

Andelen av kommunens sysselsatte som arbeider i et statlig eid aksjeselskap varierer stort (figur 11, grønne stolper). I Horten arbeider over 10 prosent av de sysselsatte i et statlig eid aksjeselskap, flesteparten (nærmere 1 100 personer) i Kongsberg Gruppen. I andre enden av skalaen ligger Kragerø, med 14 ansatte i Vinmonopolet og Skagerak Kraft. I både Tokke, Vinje, Hjartdal og Drangedal arbeider mer enn fire prosent av kommunens sysselsatte i et statlig aksjeselskap. I disse kommunene har blant annet Skagerak, Statkraft, Mesta og Vy avdelinger.

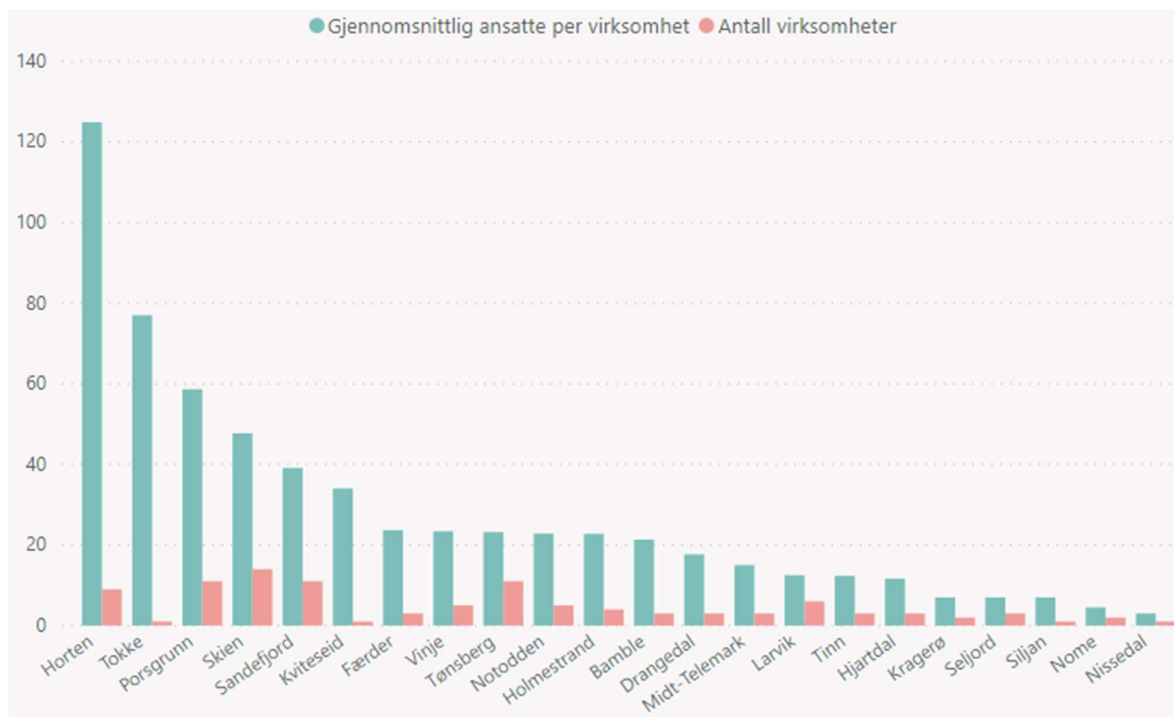
Figur 11 Ansatte i statlig eide selskaper.

Kilde: Enhetsregisteret, SSB tabell 07979

Flertallet av virksomhetene i statlig eide aksjeselskaper ligger i Grenland og de største Vestfoldbyene (figur 12, røde stolper). Skien (14 selskaper), Porsgrunn (11), Sandefjord (11), Tønsberg (11) og Horten (9) har mer enn dobbelt så mange virksomheter som resten av fylket samlet. Blant disse kommunene ligger de største virksomhetene i Horten (gjennomsnittlig 125 ansatte per selskap), Porsgrunn (59), Skien (48), Sandefjord (39) og Tønsberg (23) (figur 12, grønne stolper).

Figur 12 Virksomheter. Antall og antall ansatte per virksomhet. Statlige eide selskaper.

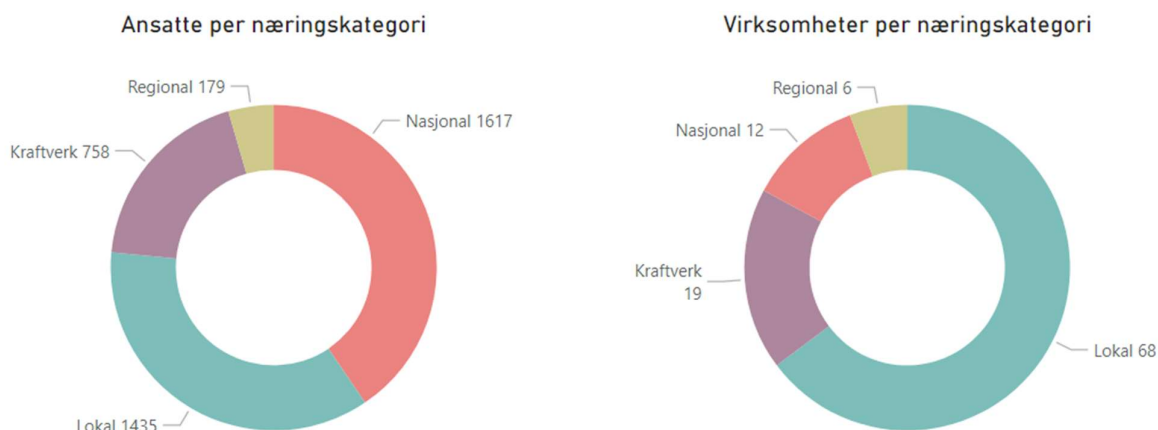

Kilde: Enhetsregisteret

3.2.1. Statlig eide aksjeselskaper med lokalt nedslagsfelt

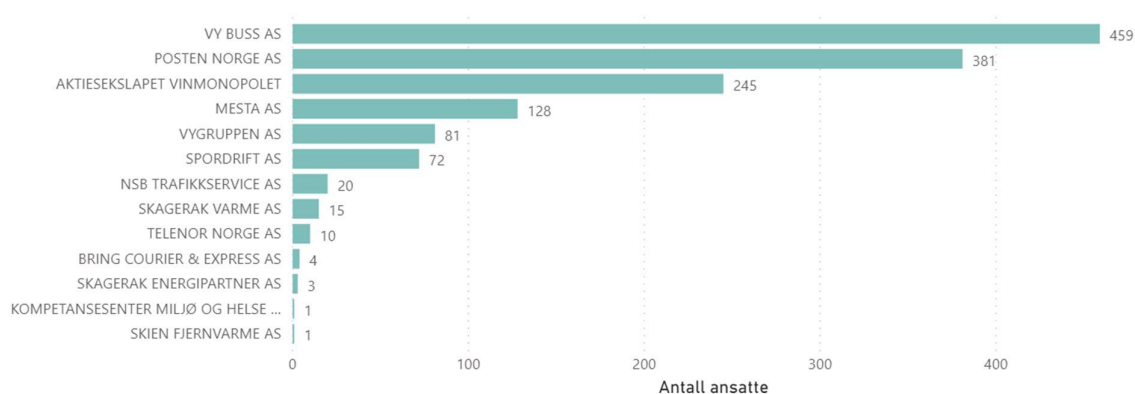
Av Vestfold og Telemarks 105 virksomheter organisert under statlig eide aksjeselskaper yter 68 hovedsakelig tjenester til lokalsamfunnet, og sysselsetter 1435 personer (figur 13). De største lokale virksomhetene er tilknyttet Vy Buss AS (459 ansatte), Posten Norge AS (381), Vinmonopolet (245), Mesta AS (128), Vygruppen AS (81) og Spordrift AS (72) (figur 14). Vinmonopolet har 25 utsalgssteder i fylket, over dobbelt så mange som Postens 11 bedriftssentre. Vy har åtte avdelinger, mens Mesta og Spordrift har seks hver.

Figur 13 Antall virksomheter og ansatte etter næringskategori/nedslagsfelt.

Kilde: VT+, Enhetsregisteret

Figur 14 Største virksomheter med lokalt nedslagsfelt.

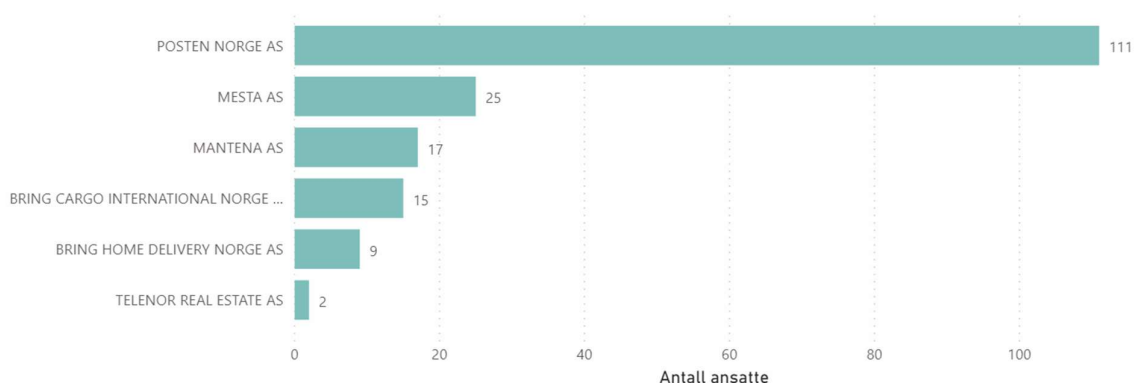

Kilde: Enhetsregisteret, VT+

3.2.2. Statlig eide aksjeselskaper med regionalt nedslagsfelt

Regionale virksomheter er etablert i alle landsdeler, og har flere fylker som nedslagsfelt. Det er seks slike virksomheter i Vestfold og Telemark. Den største er Postens logistikkcenter i Stokke, etablert i 2018, registrert med 111 ansatte. De fem andre; Mesta AS, Mantena AS, Bring Cargo International Norge AS, Bring Home Delivery Norge AS og Telenor Real Estate AS; har totalt 68 ansatte, jf. figur 15.

Figur 15 Største selskaper med regionalt nedslagsfelt

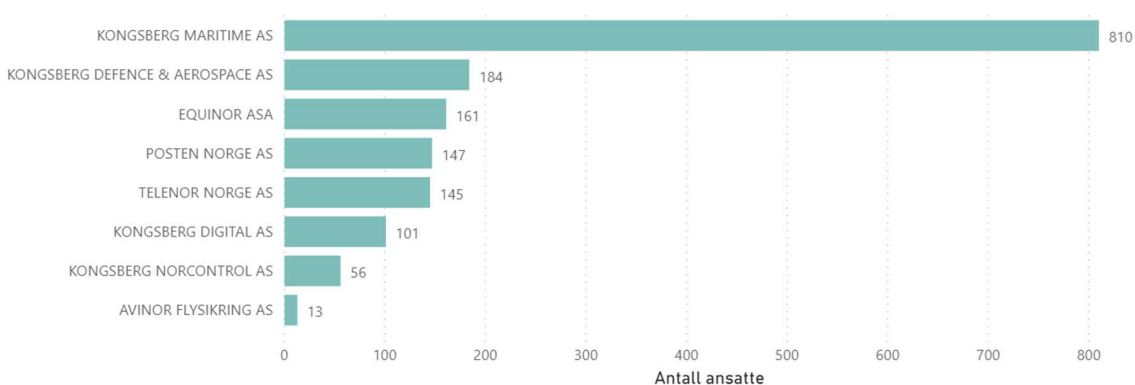

Kilde: VT+, Enhetsregisteret

3.2.3. Statlig eide aksjeselskaper med nasjonalt nedslagsfelt

Vestfold og Telemark har 12 virksomheter med et nasjonalt nedslagsfelt. Disse sysselsetter 1 617 personer, som tilsvarer sju prosent av alle fylkets statlig ansatte. De 12 virksomhetene er organisert under åtte ulike statlig eide aksjeselskaper, hvorav fire tilhører Kongsberg Gruppen ASA, jf. figur 16. Virksomhetenes mål er både å løse sektorpolitiske oppgaver, og samtidig gi høyest mulig avkastning. Eneste unntak er Avinor flysikring AS ved Torp Sandefjord Lufthavn, som kun har en ren sektorpolitisk oppgave, uten mål om avkastning.

Figur 16 Største selskaper med nasjonalt nedslagsfelt

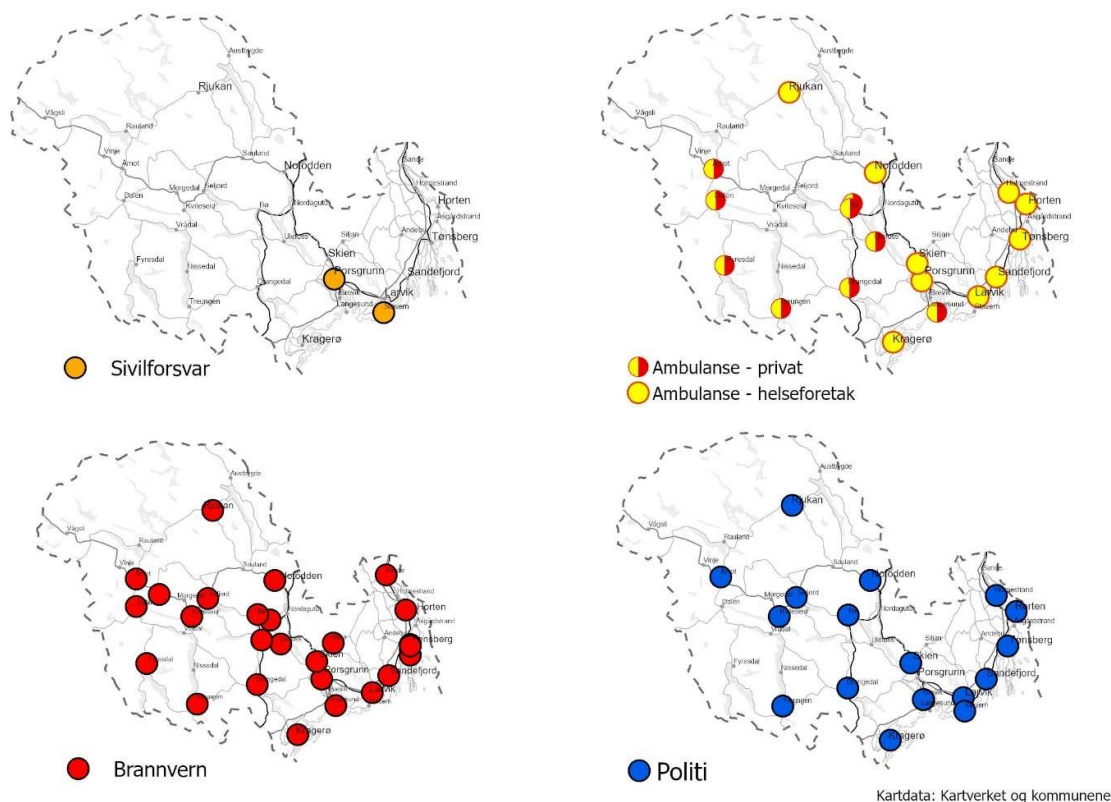
Kilde: VT+, Enhetsregisteret

Kongsberg Gruppen ASA er arbeidsgiver for 41 prosent av de statlig ansatte innen nasjonale virksomheter i Vestfold og Telemark (inkl. statsforvaltningen), og er dermed den desidert største nasjonale aktøren i Vestfold og Telemark. Konsernet har seks virksomheter i Horten, som til sammen sysselsetter 1 022 personer. I kommunen utvikler to avdelinger av Kongsberg Maritime AS subsea- og manøvreringssystemer. Disse avdelingene utgjør fylkets to største virksomheter under et statlig eid aksjeselskap med nasjonalt nedslagsfelt. Andre store virksomheter er Equinors forskningssenter på Herøya i Porsgrunn (160), Posten Norge AS i Sandefjord (147), Telenors kundesenter i Skien (145) og Kongsberg Digital i Horten (101).

4. Blålystjenestene

Blålysenhetene som omtales i dette avsnittet omfatter registrerte foretak med en akuttfunksjon innen brannvern, ambulansetjeneste, politi og forsvar. Data som er brukt er hentet fra Enhetsregisteret i Brønnøysundregistrene, og er kartfestet basert på adressene registrert der. Statistikk er hentet fra Statistisk sentralbyrå.

Figur 17 Lokalisering av de ulike blålystjenestene i fylket.

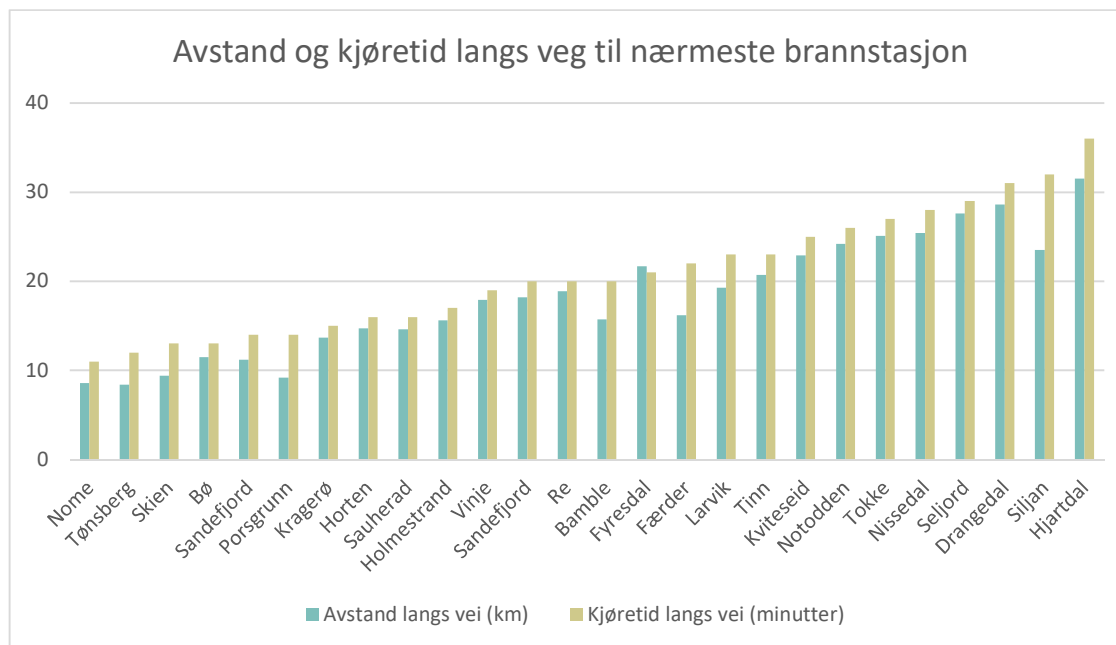
4.1. Brannvern

Den enkelte kommune har ansvar for organisering og dimensjonering av et brannvesen, og bestemmer også hvilke ressurser brannvesenet skal disponere, innenfor de krav til dimensjonering og utrykningstid som framgår av forskrift⁹. Flere kommuner har inngått samarbeid om de lovpålagte oppgavene som hører til brannvern.

Figur 18 viser avstand og kjøretid langs veg til nærmeste brannstasjon for 95 prosent av kommunens adresser. Dette er ikke det samme som utrykningstid, men beregnet ordinær kjøretid langs veg.

⁹ Forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen

Figur 18 Avstand og kjøretid langs veg til nærmeste brannstasjon. 2019

Kilde: Statistisk sentralbyrå tabell 12767

4.2. Ambulansetjeneste

Ambulansetjenesten inngår i de regionale helseforetakenes akuttmedisinske beredskap, men driften er delegert til de lokale helseforetakene. De fleste helseforetakene drifter ambulansetjeneste i egen regi, men enkelte helseforetak har valgt å legge noe av tjenesten ut på anbud til private aktører.

Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at det i Vestfold i 2019 var tretten ambulanserbiler og en ambulanserbåt i drift, alle driftet av Sykehuset i Vestfold. I Telemark var det i 2019 21 ambulanserbiler og tre ambulanserbåter i drift, der ti av ambulansebilene ble driftet av private aktører eller ideelle organisasjoner, jf. Tabell 2.

Tabell 2 Ambulansetjenester i Vestfold og Telemark

Ambulansetjenester 2019	Sykehuset i Vestfold HF	Sykehuset i Telemark HF
Ambulanserbiler driftet av helseforetaket	13	11
Ambulanserbiler driftet av private el organisasjoner	-	10
Ambulanserbåter i drift	1	3

4.3. Politi

Polititjenestene i fylket består av ni politihus der antall ansatte varierer fra noen titalls til over fire hundre, og sju lensmannskontor. I tillegg er utrykningspolitiet tilstede i regionen med hovedkontoret i Larvik kommune, og et distriktskontor i Bamble.

4.4. Forsvar

Vestfold og Telemark har ingen store forsvarsstrukturer, men i denne grupperingen sorterer sivilforsvarsdistriktene i Vestfold og Telemark, med henholdsvis seks og sju ansatte. I tillegg er Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap og Forsvarets forskningsinstitutt lokalisert i fylket.

4.5. Blålysregionen

Vestfold fylkeskommune og Larvik kommune engasjerte i 2017 BDO as for å kartlegge relevante fagmiljøer i Vestfold og Telemark innen samfunnssikkerhet og beredskap og utrede hvordan fagmiljøene bidrar til å møte utfordringene innen samfunnssikkerhet og beredskap nasjonalt. Det ble utarbeidet fire rapporter som omhandlet kartlegging av fagmiljøer, identifiserte svakheter og mangler i nasjonal samfunnssikkerhet og beredskap, kartlagte samhandlingsstrukturer på lokalt og regionalt nivå som kan gi merverdi nasjonalt, og til sist en oppsummerende rapport.

Kartleggingen førte til en anbefaling om at Vestfold- og Telemarksregionen burde videreføre og utvikle sin positive satsing på samhandling for å styrke samfunnssikkerheten og beredskapen regionalt og nasjonalt. Særlig to forhold ble fremhevet:

1. Videreutvikle de sikkerhetsklynger og samarbeidsfora som allerede er etablert, samt se på samhandling og samordning mellom disse.
2. Vurdere og initiere supplerende samarbeid for kunnskapsutvikling og kompetansedeling for å forebygge og håndtere alvorlig kriminalitet og andre utfordringer mot samfunnssikkerheten.

Det ble også utarbeidet en rapport etter forstudien Safety & Security Coast, skrevet av PWC. Forstudien ble gjennomført i perioden desember 2017 – april 2018, og hadde til hensikt å avklare om det var tilstrekkelig interesse blant sentrale aktører og bedrifter i regionen for å etablere Vestfold og Telemark som en sikkerhetsregion. Anbefalingen var at man bør starte med et mindre cluster og at prosjektene bør være konkrete.

Fylkesrådmannen i Vestfold la i desember 2019 fram saken for Hovedutvalg for klima, energi og næring¹⁰ i Vestfold fylkeskommune og for fylkestinget¹¹ med innstilling om å videreføre og styrke innsatsen for å etablere fylket som en sikkerhets- og beredskapsregion. Innstillingen ble vedtatt i fylkestinget, og arbeidet er videreført i seksjon for næringsutvikling og entreprenørskap i den nye fylkeskommunen. Det er gjennomført flere møter med Larvik kommune og fylkeskommunen venter nå på et signal fra næringen for å fortsette arbeidet.

¹⁰ HKEN 59/19

¹¹ FT 75/19

Regionale fortrinn innen sikkerhet og beredskap

Saksframlegget til fylkestinget oppsummerer konsulentrapportene og fylkeskommunens egne erfaringer. Framlegget peker på at betegnelsen sikkerhet og beredskap er en vid betegnelse, noe som både åpner for mange muligheter, men også byr på utfordringer knyttet til å identifisere koplinger mellom de ulike aktørene.

Kartlegginger for fylkeskommunen viser et stort antall offentlige og private virksomheter som jobber innenfor samfunnssikkerhet og beredskap. Av offentlige aktører med mandat utover det lokale og regionale, kan nevnes Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Kystverkets beredskapsavdeling, Horten sjøtrafikksentral, Brevik sjøtrafikksentral, Politihøgskolen, Utrykningspolitiet, Forsvarets forskningsinstitutt, Forsvarets spesialkommando, NVE Region Sør, Politihovedkvarter region Sør-øst, samt Senter for beredskap og integrert krisehåndtering og øvrig relevant faglighet ved USN. Andre betydelige private aktører er Avarn Beredskap (tidligere Nokas beredskap AS), Kongsberg Maritime, H. Henriksen, Jotron, Locus, Ferno Norden, Falck alarmsentral og Redningsselskapet.